

1663

1663, 5

XXXVII

31

Juvante Supremo

Schediasma suum

De

DOCTE

Magnifici atque Nobilissimi Jctorum

Ordinis indultu

PRÆSIDE

VIRO NOBILI ATQUE CONSULTISSIMO

D N.

PAULO FRANCISCO ROMANO

J. U. D. Promotore & Præceptore omni amoris

atque honoris cultu prosequendo

Publicè placide eruditorum censura submittit, atque

in D. Petri, Jctis dicato Collegio

Ad diem XVI. Octobris 1663.

tueri suscipit

JOHANNES STELLER, Leisnicensis.

LIPSIAE, LITERIS CHRISTIANI MICHAELIS.

VIRIS

*Amplissimis, Consultissimis, Clarissimis, Doctissimisq;
Dominis*

Dn. CAROLO WESENE-
RO, J. U. C. Serenissimi Ele-
ctoris Saxoniae Praefecto Leif-
nicensi gravissimo, Promotori
suo magno.

Dn. JOHANN Horn/ N. P. C. |
Praefecturae Leifnicensis Actu-
ario & Juris-Practico felicis-
simo, Fautori suo suspiciendo |

Dn. MARTINO Zschauē Po-
tentissimi Electoris Dresdae
Secretario spectatissimo, pa-
trueli honorando.

Dn. JOHANN AUGUSTO
Planitz/ in Korbitzsch/ Juris
Candidato, Amico carissi-
mo.

Ingenii dotem, Patroni, uxoria quid sit
Dos, producendo cernere quisq; potest.
Ingenii modulum metiri sisto Patroni!
Sacrum quem Vestris Nominibus cupio.
Quilibet accipiat dotem non fronte Catonis:
Dotibus ingenii tempora plura dabunt.

JOHANN Steller/
Autor Respondens.

Juva Supreme!

I.

Ita cujusvis tractationis est ordo, quippe qui omnia maximè perspicua reddit, memoriæq; insimul, quæ admodum labilis *l. 4. de acqui. poss.* apprimè consulit. Proinde ut ipse quoq; isti9 sim observator, primo loco Etymologiam absq; ambage sisto. Deprehendo autem dotis vocabulum alios à græco *διδωμι* id est do, tribuo, largior, dono; alios à dando, alios aliunde derivasse. Mihi commodissima sententia *Varronis* visa est, qui *lib. 4. de ling. lat. in fin.* dotem à græco *δως* vult nominatam, quod vocabulum apud Græcos donum nuptiarum causâ sponso à sponsâ datum denotare, notum est.

II. Significatus dotis varii sunt: Largissimè si accipiatur, denotat bona hominis, quæ quoad corpus vel animum præ aliis habet præcipua, inde præclaris ingenii vel corporis dotibus eos dicimus exornatos, qui vel ingenio multum præstant, vel decorâ corporis staturâ gaudent. Huc quoq; illud *Livii* spectat, hoc nomen ad rem inanimatam transferentis, dum ulmum vite dotatam dicit. Ipsi quoq; *Jcti* illud interdum prædiis *l. 2. §. 1. de inst. & instrum. leg. l. 52. §. 2. ff. de fidej. & mand.* interdum fundo *l. 20. §. 1. de instr. & instrum. leg.* interdum quoq; Ecclesiis *c. 8. X. de consecr. Eccl. vel alt.* attribuerunt. Impropiè accepit *Barrol. in l. 1. §. si parens n. 1. sub fin. ff. si quis à par. manum.* ubi quod Moniali monasterium ingredienti datum, dotem appellavit. Quando autem *Jcti* propriè dotis vocabulo utuntur, tunc vel in concreto denotant pecuniam seu rem, quâ onera justî matrimonii pensantur marito, qui ea sustinet, ut in *tit. C. de dote caut. non num.* vel in abstracto jus, quo res aliqua dotalis

A 2

est,

est, ut cum dicitur pecunia doti destinari, dotis fieri, res in dotem dari *l. 4. 5. 6. 8. 11. C. h. t.* vel etiam titulum & causam transferendi *t. t. ff. pro dote §. 41. f. de R. D.*

III. Ipsa dos etiam alio nomine venit; Nam quandoq; proprium mulieris patrimonium appellatur in *l. 3. §. 5. de Minor. l. un. §. 5. C. de R. U. A.* quandoq; etiam propria mulieris substantia *l. 12. C. qui pot. in pign.* In vernaculo vocatur, Mitgift / Ehegeld / Heimsteuer / Heyrathsgut / Brauschar / des Weibes Einbringen.

IV. Definitio dotis realis, quam vocant, hæc erit: Dos est patrimonium seu substantia rerum, nomine uxoris in maritum translatarum, ad sustinenda matrimonii onera. Sunt equidem quibus definitiones dotis aliæ magis probantur, ac imprimis de idoneo genere doti assignando laborant. *Vultej. in comment. f. de nupt. ad §. 14. n. 3.* jus in re hic usurpavit, sed ipsi satisfecit *Hillig. ad Donell. l. 14. Comm. J. C. c. 4.* quem vide. Alii donationem huc referunt, quoniam dos olim inter donationes numerabatur *l. ult. C. de don. ant. nupt.* His verò quid repōni possit, apparet ex iis, quæ affert *Vinnius ad tit. I. de donat. §. 3. Azonis & Bartoli* definitiones & quoad genus & quoad alia à *Dd.* ventilatas, explicavit ac rejecit *Beust. in tr. de dot. c. 2.* ubi hac de re plura. Nobis placuit per patrimonium eam definire, movit *l. 3. §. 4. & 5. ff. de Min. l. 16. ff. de relig. & sumt. fun.* & substantiam rerum, quæ universitatem seu materiam quamvis denotat *l. 51. de hered. pet. l. 3. §. 5. de contrar. tut. act. add. l. 1. & 4. ff. de dot. preleg.* quippe certum est, substantiam rerum seu patrimonium esse universitatem, res diversas ac varias complectentem. Inde in dotem dari possunt mobilia & quæ ac immobilia, corporalia & incorporalia, & qui quid rei nomine venire potest, modo mereatur dotis nomine dari, de quibus suo loco plura. Transferri autem in maritum seu ipsi dari dotem oportet, quando vera dos esse debet: hinc improbanda dotis distinctio est in promissam & datam. Habet quidem ea suos defensores, quos inter *Fachin. l. 10. Contr. J. C. Cap.*

Cap. 24. atq; *Beustius* est in *tr. de dote. c. 2. p. m. 255.* ibiq; citati-
moventur argumento *l. 59. ff. b. t. & l. 2. C. de collat.* Sed
rectius statuitur, promissam dotem promissum magis esse
de dote consequenda, quam dotem veram. Uxoris vocabu-
lum in allatâ definitione latè accipiendum est, ut etiam virgi-
nem viri potentem sub ambitu suo complectatur *l. 13. ff. de V. S.*
Cæterum marito dotem dandam ibidem affirmavimus. Quan-
quam enim sæpius alius mariti nomine eam accipiat, idem ta-
men est ac si ipse accepisset *arg. l. 3. §. 4. in ff. de donat. inter vir.*
& uxor. aded ut ipse dotis nomine obligetur *l. 19. ff. b. t.* Deni-
que verba: ad sustinenda matrimonii onera, finem indicant, cu-
jus gratiados marito dari solet, quæ cum per se sint clara, ad
eorum explicationem hîc aliquid addere nolumus. Illud ta-
men saltim obiter monemus, ex istis hoc maximè colligi, quod
nulla dos sit absq; nuptiis *l. 3. §. 9. 39. ff. b. t.* quamvis hæc sine istâ
bene possint subsistere *l. 20. C. de don. ante nupt.*

V. Divisio dotis varia à variis adfertur. Sunt enim, quæ do-
tem in æstimatam & in inæstimatam, congruam & incongru-
am, promissam, cautam, non numeratam, datam, dictam,
confessatam & relegatam dividunt. *Wesemb. in par. & b. t. n. 2.*
Judicium de his divisionibus attulit *Bacchov. in not. ibid.* Alii
rectius eam in naturalem ac civilem dividi existimant. Nobis
placet divisio Juratorum tritissima, quæ hæc est, quod dos aut ab
ipsa muliere, aut ab alio detur. Quod enim mulier sui juris
existens dotem ipsa dare possit, extat apud *Ulpian. in fragm. pr.*
tit. 6. & l. 1. 4. 16. & 18. C. b. t. Quando autem datur ab alio,
tunc vel ab aliquo parentum datur, & hæc vocatur profectitia *l.*
5. ff. b. t. l. fin. C. de dot. promiss. l. 19. & de R. N. vel ab extraneo,
quæ adventitia dici sovit. Atque utraq; rursus dividitur in
veram atq; putativam, de quibus infra.

VI. Circa ipsam verò dotis dationem leges nostræ variè di-
sponunt, quando non omnibus liberum arbitrium hîc relin-
quunt, ut dare dotem iis liceat vel minus; sed ita rem omnem
moderantur, ut quibusdam necessitatem imponant dotem

dandi, quibusdam nullam. Videamus igitur, qui debeant ad istas classes referri. Faciamus initium à parentibus. Atque isti quidem filias, quas habent in potestate, omninò dotare tenentur, adeo, ut ubi hoc facere recusent, à magistratu vel iudice sint cogendi *l. 19. ff. de R. N. l. fin. §. neq; enim C. de dot. promiss.* Quod etiam isto casu debet fieri ubi filia est locuples. Quavis n. parens talē nō teneatur alere *arg. l. 5. §. 7. ff. de lib. agnosc.* Cogitur tamē eā dotare, si honestè vivat *arg. l. 19. C. de inoff. testa. Nov. 115. c. 3. §. 11. adde. Scot. in Ex. Jurid. b. t.* Ratio hujus dari solet ista, quod favor dotis major sit, quam alimentorum. Et licet ex matris aut aviæ hæred. vel legatis locupletior filia sit facta, tamen ex bonis paternis dotanda est, nisi parens ipse inopiā laboreat *l. fin. §. ubi autem C. de dot. promiss. V. Incomparabilis Carpz. noster in J. F. p. 2. c. 42. def. 13.* aut bonā filia ac sponsi gratiā de istius bonis dos marito detur *l. 5. §. 11. ff. b. t. adde Beust. tr. de dote c. 4. p. 263.* Verum quid statuendum de filia emancipatā? Nimirum plurimi de eā idem affirmatum cupiunt *arg. l. 5. §. 1. ff. de agnosc. & alend. lib. l. 5. §. 11. b. t.* Sed contrarium inde patet, quod hæc sit extranea, nec ipsi parens ita sit obligatus, ceu forte isti, quæ suo imperio adhuc est supposita. Et præterea ubi ea majorennis est, invito etiam patre potest nubere cui velit *l. 18. & 20. C. de nuptiis add. Bacbov. ad Tr. v. 2. d. 6. θ. 2. l. B.* Proinde nulla ratio apparet, quare parentibus necessitatem filias extraneas dotandi imponere debeamus *arg. l. 44. ff. b. t.* nisi isto forsan casu, ubi ipsa nimium est pauper, atque adeo dote destituta, nubendi conditionem invenire nequeat *Bacch. ad Treutl. vol. 2. disp. 7. θ 2. lit. D.* Idem habendum de filiā naturali *arg. Aut. licet patri C. de nat. lib.* nequit enim ei plus juris propterea tribui, quoniam patri non est hæres, nisi saltem ex duabus unciis *d. Auth. add. l. 41. §. 11. de legat. 3. & l. 8. C. de nat. lib. junct. 1. Nov. 89. c. 12.* Cæterū jure Canonico hoc addendum, quod patri incumbat dotare filiam non tantum illam, quæ Monasterium, quod spirituale matrimonium repræsentat, ingressa est *c. hæc verò. caus. 27. quest. 1.* sed etiam

etiam spuriam *arg. c. 5. X. de eo qui dux. in matr. quam poll. add. Wurms. 1. pract. 36. c. 2.* quod jus Civile improbat *Aut. ex com-plexu C. de incest. nupt.* Ratio juris Canonici procul dubio est æquitas, ob quam pater naturaliter obligatus est liberos quosvis alere. Quod si contingit, ut filia semel dotata dotem sine culpâ suâ perdat, tunc ad secunda vota transeuntem pater eâ ratione, ceu diximus, dotare denuò tenetur *Bart. & Dd. in l. 22. §. 1. ff. sol. matrim. Bald. Jas. & Paul. de Castro in Auth. quod locum C. de Collat. arg. Auth. sed quamvis C. de R. U. A.* Rationem sup-
peditat *Beust. l. c.* ubi dicit: Interest filias iterum dote constitu-
tâ nuptum elocari, ne cum maximo generis & familiæ dedeco-
re turpem vitam eligere cogantur, modo aliarum filiarum non-
dum elocatarum portiones illæ sæ maneat.

VII. Atq; ut dictis tenetur pater dote succurrere, ita se-
quentibus personis ad hoc non est obligatus, puta filia exhære-
data *V. Perez. C. de dot. promiss. n. 6.* Hæreticæ, ut *Judææ*, vel
quæ à fide Christianâ descivit ad dogma Anabaptisticum, ali-
udq; non orthodoxæ religionis *l. 19. C. de hæret. & Manich.* Est
namq; hæc res pessimi exempli, crimenq; publicum sapit, con-
tra divinam Majestatem admissum, ideoq; rectè omnibus suc-
cessionibus & donationibus tales privantur. Filia præterea,
quæ se corrumpti passa est, etiam pater dotem dare non tenetur,
arg. Nov. 115. c. 3. §. 14. Stuprator enim illam pro facultate dota-
re, aut in matrimonium ducere debet *c. 1. & 2. X. de adult.* Ex-
ceptio ab hâc regula est, quando ipse pater quodammodo fuit
causa hujus criminis, differens fortasse plus justo filia eloca-
tionem, ceu de anno 25. hoc patet *arg. exempli occurrentis in*
Aut. sed si post C. de inoff. test. nec non ubi filiam malefacti serio
pœnituit *arg. l. 23. C. de nupt.* utrobique enim parentis est filiam
dotare. Insimul cessat dotium exactio, si filia ingratham erga
patrem se præbeat, cujus personam sanctam habere debet *l. 9.*
ff. de obs. præstat. l. 6. de injus voc. l. 4. de Cur. furios. Ingratus nam-
que nullo legis auxilio dignus est, adeò ut tali ipsa naturæ de-
bita denegentur, quando ob crimen suum exhæredari potest. *c.*

arg. de

1. de exh. liber. Ulterius isti quoque dos deneganda est, quæ minor viginti quinque annis duxit in scio parente in matrimonium virum, suam familiam planè non decentem *arg. Nov. III. c. 3. §. II. v. si vero.* nec non in genere, quoties parens tanto aere alieno premitur, ut sine creditorum damno filiam dotare nequeat *vid. sis Beust. in d. tr. c. 4.* Quod si fortassis contingat, patrem eo tempore, quo filiam aliquis in matrimonium petit, esse absentem, atque incertum sit, quando sit reversurus, tunc ubi filia viri potens est, iudex ipse ei dotem constituere potest, à patre reverso rati habendam, si *Beustio* credimus *l. c.*

VIII. Patrè dotantè & nõ dotantè vidimus; deveniam⁹ nunc ad avum, cui ipsi quoque incumbit neptem dotare in potestate sua constitutam *l. 19. de R. N.* Jura enim volunt, ut filias descendentes omnes, quas in potestate habemus, dote instruamus *l. 6. ff. de collat. bon. l. 29. C. de inoff. testam.* Distingvendum tamen est inter avum paternum, de quo dicta sunt accipienda, & maternum, qui dotare non obstringitur *l. fin. C. de dotis promiss.* An autem avus paternus neptem sui filii divitis dotare teneatur, controversum est? Quidam affirmant, moti *l. 6. ff. de collat. l. ult. C. de dotis promiss.* ubi sub progenie neptem contineri putant. Verùm rectius statuere contrarium videtur *Fachin. Contr. Juris l. 10. c. 40.* ubi suam sententiam satis probat atque respondet dissentientibus, quem vide.

IX. Cœterùm quamvis non matris sed patris potius officium sit dotare filiam *l. 14. C. b. t.* tamen leges eandem spartam, urgente necessitate, matri quoque demandant, puta si facultates patris filia dotanda non sufficiant, mater v. ad sit dives, tunc & dotare & alere mater filiam tenetur *arg. l. 5. § 4. ff. de agn. & alend. lib.* imo idem affirmandum, ubi judæa aut hæretica mater est filia Christianæ *l. 19. C. de heret.* Ex adverso verò, matrem ad secundas nuptias transeuntem nemo liberorum dotare tenetur, cum nec munera nuptialia ipsi sint mittenda *l. 13. §. 2. ff. de adm. & per. tut. l. 1. §. 4. & 5. ff. de tut. & rat. distr.* nec absque damno & injuriâ liberorum, mater ad secunda vota transire possit.

X. Fra-

X. Frater tantum sororem germanam dotare est obstrictus
l. 12. §. pen. de adm. tut. Bartol. ibid. & ad l. 1. ff. solut. matr. Atq;
 ubi mutuam pecuniam accepit, in dotem pro sorore dandam,
 pater actione de in rem verō tenetur *l. 17. ff. ad SCtum Maced.*
 Quid verò sit statuendum quando frater & soror ex diversis pa-
 rentibus communia bona possident *V. ap. Campey. tr. de dot. p.*
1. n. 24. Cæterum ubi pater in testamento reliquit filiaë portio-
 nem ad dotem, illam frater sorori præstare debet absq; impu-
 tatione alimentorum. *Bart. in l. qui filium ff. ubi pup. educ. deb.*
 De curatore ultimo loco hoc addimus, ipsum teneri adultam
 pro modo facultatum & dignitate mariti dotare Sic enim jubet
l. 60. ff. b. t. l. 43. §. 2. ff. de adm. tutor.

XI. Adduximus exempla dotis varia, partim de dote neces-
 saria, partim de voluntariâ. Possemus forte hoc statuere, pro-
 fectitiam esse necessariam, nisi justæ causæ sint impedimento:
 adventitiam vero omnem voluntariam. Atq; ita nec mater
 filiaë *l. 14. C. b. t.* nec avus maternus nepti *l. 45. ff. sol. matr.* nec
 filius mariti *l. 13. §. 2. ff. de adm. tut.* nec frater sorori *l. 12. §. 3.*
in fin. ff. eod. nec quivis extraneus alius ad dotem dandum est
 obstrictus *l. 33. ff. b. t. l. 18. C. eod.* ubi vero ea promissa est, sem-
 per obligatio firma inde nascitur *tit. de dot. prom. V. Schnei-*
derwein ad §. 29. J. de action. Promissio enim in extraneis initio est
 voluntatis; ubi jam facta, obligatio ex eâ oritur. Præterea u-
 bi jam in nuptias consensus sponsus, pari ratione dotem exigere
 neutiquam potest, quoniam ostendit, contentum se fore indo-
 tatâ: Imo & causa impulsiva dotium tunc cessat, quæ hæc est,
 ut puellæ conditionem nubendi honestam inveniant *V. Schnei-*
derwein dd. n. 81. Baccb. ad Treutl. vol. 2. disp. 7. tb. 2. lit. B. Si ve-
 ro promissa fuerint tot vel tot, tunc promittens actione ex sti-
 pulatu conveniri potest, sed nuptiis demum secutis: nam pro-
 missio conditionem hanc in se habere videtur: Si nuptiæ fuerint
 sequutæ *l. 21. ff. b. t. l. 20. C. de don. ant. nupt.* Absurdum itaque
 dotem repetere velle, ubi vel propter sponsæ mortem, vel impe-
 dimentum aliud nuptiæ celebrari non potuerunt, certe stipu-

B

latio-

lationem tunc ipso jure evanescere dixit Paulus l. 4. §. 2. ff. de pactis l. 10. §. 4. l. 41. §. 1. ff. b. t. Confirmarunt hanc sententiam res judicata Scabinorum Lipsiensium atq; Jenensium teste Domino D. Richter in cent. reg. 91.

XII. Tam profecticiae autem, quam adventiciae accidit, ut quandoq; sit vera, quandoq; putativa. Vera, quae sola propriè dotis nomine venit, Wesenb. ad b. t. n. 2. in matrimonio justo & legitimo, id est; si secundum legum præcepta cives Romani, masculi quidem puberes, foeminae autem viri potentes consensu parentum coeunt pr. J. de nupt. locum habet. Putativa est, quae injusto & illegitimo accedit l. 22. §. fin. ff. sol. matr. l. 17. §. 1. de reb. aut jud. possi. Excellentis. Dn. Strauch dis. 3. apb. 6. Ideo enim vocatur putativa, quia putatur saltem dos adesse, reverà tamen non adest, quando matrimonium illud non subsistit cujus causa dos fuit data l. fin. de cond. sine caus. l. 70. ff. b. t. & d. l. 22. §. f. ff. sol. matr. gl. in l. dotale 13. ad verbum præstabatur de fundo dot. Nihilominus tamen naturà atq; privilegiis veræ dotis hæc quoque gaudet, modo mulier suis malefactis istis le indignam ipsa non reddiderit, prout censet Wesenb. in par. ff. de J. D. n. 2. ibiq; Bacch. in not. lit. c. Dominus Strauch. d. l. & Schneidewein d. l. n. 42. & 43. lit. m. in not.

XIII. Diximus hæctenus quid & quotuplex dos sit, qui, quæve dotem dent. Jam rectà viâ ad Objectum gressum promoveamus, seu res, quæ in dotem dari possunt. Istæ sunt omnes in commercio existentes, tam corporales, ut res in hereditate repertæ l. 13. §. 10. ff. de hered. par. vel fundus l. 52. l. 78. §. 1. 2. 3. ff. b. t. bos, vacca & alia animantia, quæ plerunq; inter rusticos in dotem dari solent; quam incorporales, ut fundi usufructus l. 7. §. 2. l. 66. b. t. l. 6. C. de Usufr. & obligatio seu nomen l. 44. §. 1. l. 45. ff. b. t. l. 2. C. de O. & A. quo in casu, si mulier nubat debitori, ab usurarum exactione iste fit immunis l. 77. ff. b. t. Præterea in dotem quoque rectè dantur res mobiles æque ac immobiles s. soli l. 42. ff. b. t. l. un. §. 7. C. de R. U. A. V. Wesenb. in par. b. t. n. 3. Imo tam propriae, quam alienæ l. 6. §. 1. ff. b. t. l.

b. t. l. f. ff. sol. matr. modo alienæ bonâ fide marito tradantur, ne quid obstet, quo minus in eum transferatur conditio usu capiendi *l. 67. ff. b. t. t. t. ff. pro dote Scot. in Ex. jur. ad b. t.* Fit autem ex re alienâ dos, non tantum in casu consumptionis vel usucapionis, sed ipsâ statim traditione, non obstante *l. 34. l. 67. l. 81. ff. b. t. l. 13. §. 2. ff. de fundo dot. t. t. pro dote.* Vide acutè hîc disputantem *Bacch. ad Treutl. vol. 2. disp. 7. th. 4. lit. C.* Dari quoque possunt in dotem bona universa *l. 4. C. § l. 72. b. t.* modo mulier ex priore matrimonio nullos habeat liberos, his enim extantibus, nullo titulo ad secundum maritum plus, quam unî ex filiis matrimonii primi illa reliquit, transferre potest. *l. 6. C. de secund. nupt.* Possunt ulterius in dotem dari res æstimatæ & inæstimatæ *l. 10. § seq. l. 52. ff. b. t.* quamvis marito sit consultius inæstimatas accipere, ne illarum periculum in se suscipere necessum habeat. Et divisio hæc semper locum habet, quoties dos in alia re quam pecunia datur, quamvis propriè illæ saltem dotales esse videantur, quæ inæstimatò dantur, *lun. §. 15. in fin. C. de R. U. A.* Æstimatio autem potest iniri vel emptionis, vel taxationis gratiâ. Isto casu ad hunc effectum fit, ut dotem sibi emtam habeat maritus, hoc ut re dotali perditâ sciri possit, quantum fuerit illius pretium. *l. 1. 10. 21. C. b. t. l. 32. in pr. ff. de pact. dot.*

XIV. Cœterùm hîc se sistit quæstio, num, quando alia hæreditaria bona deficiunt, ex quibus dos filiaæ dari possit, ex feudalibus rectè ea constituatur? Disputata hæc fuit variè, ceu ex *Fach. Contr. Jur. l. 7. c. 78.* cognoscimus. Omnium optimè rem videtur explicare Dominus *Strauch. apb. 8. l. c.* distinguens inter feuda fœminea & masculina. Quod attinet masculinum, illud nec pater, nec alius extraneus in dotem dare potest *2. f. 19. §. 1.* Si enim pater moreretur ante filiam vel generum, rediret feudum ad agnatos vel ipsum dominum, atq; ita gener dote careret: imo sæpius propter impensas necessarias in feudum factas, jus quoddam in illud vindicare sibi maritus possit. Neutrum vero jura admittunt. Exceptiones vide apud *Menoch. l.*

4. *presumt. 189.* Feudum fœmineum è contrario in dotem dari potest. Licet enim ipsa diem obierit, nullum tamen hinc sequitur incommodum, quoniam soluto per mortem matrimonio, dos à marito restituenda est. Jus Saxonicum de hac re ita statuit: Wenn die Tochter oder Schwester nicht kan aus dem Erbe ausgestattet werden / und viel weniger ihren Unterhalt haben / muß solcher Tocheer oder Schwester ihr Unterhalt / so wol auch ihr Ehegeld und Ehesteuer / nach gelegenheit ihres Standes und Herkommens / und derselben Güter einkommen / auff Erkändnuß und ermäßigung des Lehnsfürstens nach des Orts gewohnheit / aus obbestimten Lehngut aus Richterlichen Ampte angeordnet und vermacht werden. Quod verum est, ad quoscunque successio in feudo fuit delata. *Dominus Carpz. tract. de Jur. fœm. dec. 5. pos. 1. n. 19. 30. 31.* De rebus pupillorum negari nequit, quin illæ in dotem dari possint, quamvis sint tales, ut alienari indistinctè nequeant *l. 22. C. de adm. tut.*

XV. Et ne LL. aliquid circa dotem intactum relinquerent, hoc quoque caverunt, ut nullus in fraudem creditorum dotem constituere possit. Ubi hoc factum fuit, concedunt actionem revocatoriam contra maritum dotem possidentem *l. 10. §. 14. l. 14. in f. l. 25. §. 1. & 2. quæ in fraud. cred.* Creditoribus namque, antequam dos filia detur, ex bonis paternis satisfaciendum *Dominus Carpz. in 7. F. part. 2. Const. 46. def. 17.*

XVI. Circa quantitatem dotis leges nostræ certi nihil disponunt, rem omnem civium arbitrio ac moderamini relinquentes *l. 21. C. mandati l. 9. C. de judais.* Hoc saltem præcipiunt, respectum esse habendum partim ad dotem dantis facultates, partim ad dignitatem accipientis *l. 60. 69. §. 4. ff. h. t. l. 43. de legat. 3.* Potest tamen ea definiri vel ab ipso promittente, vel ab arbitro ad hoc negotium assumpto *l. 3. C. de dot. promis.* Quicquid a horum sit, melius est spectare virtutem dotandæ, quam dotis quantitatem. Hinc *Alemena* apud *Plautum* in *Amphitr.* Non sibi illam dotem esse ducit, quæ dos communiter vocatur, sed pudicitiam & sedatam cupidinem. Atque propterea olim
Solo.

Solonem & Lycurgum lege cavisse Plutarchus refert, indotatas mulieres nuptum elocandas, modo colum & fufum ad fponfi domum ferrent. Præterea Græci observabant, ut futura uxores effent in commercio Arist. l. 6. pol. c. 16. Et Indi pari boum eas à parentibus mercabantur teste Strabone. Ægyptii dotibus acceptis libertatem à viris vendi iudicârunt. Alex. ab Alex. l. 2. gen. die. c. 5. & l. 4. c. 8. add. Dominus Habn. in not. ad Wefenb. b. t. n. 1. Hæc istis populis placuerunt: Ac fortassis, cum Legumlatores nostri ubiq; deprehenderent, dotes aut parum esse in usu, aut nullam quantitatem earum expressam, ipsi etiam ab eâ definiendâ abstinere consultius putarunt. Quamquam nec fieri potest determinatio omnibus commoda futura, nisi ad quosdam saltem referatur, de quorum facultatibus certo constat, quantitati dotis eos esse pares. Ita Venetiæ illustrium familiarum liberis mille & sexcenti aurei, quos in dotem dare liceat, sunt definiti Bod. l. 5. de Rep. c. 2. & ubiqve fermè principibus certam dotium quantitatem esse præscriptam, refert Besold. de reg. succ. l. 7. disp. II. tb. 10. quæ tamen, ne posterius damnum ex nimia dote majorum sentire possint, rarò admodum ampla est.

XVII. Sequitur nunc forma, s. quomodo dos constitui debeat. Ubi *Wefenb. in par. ff. b. t. n. 2. in fin.* in eam sententiam descendit, istam solo consensu constitui, probatq; illam *p. l. 6. C. de dot. prom.* Verum paulo post *n. 4. d. l. sibi ipse minus constans, quod malè habet Bacch. in not. ibid.* contrarium tuetur, quam etiam nosmet amplectimur. Nam dos omnis traditione constituitur *l. 46. ff. b. t. l. 20. C. de pact.* quæ vel vera est, quoties nimirum ipso actu alteri rem tradimus, ut pecuniæ solutione *§. 41. f. de R. D. l. 1. C. de dot. caut. non. num. vel ficta, quæ intervenisse fingitur. Et tunc, licet actualis traditio facta non sit, dos tamen pro traditâ habetur l. 41. §. 2. l. 43. in pr. l. 56. in pr. ff. b. Schnobel. disp. XIV. tb. 21.* Exempla sunt in cessione *l. 2. C. de obl. & act.* delegatione, remissione debiti *l. 57. 77. b. t.* Non tantum autem inter vivos, pactis atq; stipulationibus, traditio-

ne confirmatis *l. 33. l. 10. §. fin. l. 12. §. fin. ff. h. t. l. 6. C. de dot. prom.* dos constitui potest, sed etiam ultimâ voluntate, ut per testamenta *l. 29. 48. §. 1. ff. h. t. l. 4. ff. ubi pup. educ. deb. l. 71. §. 3. de cond. & demonstr.* item mortis causa donationem & codicillos. *l. 67. ff. h. t. l. 31. §. 2. ff. de mort. causa don.*

XVIII. Supra asseruimus, summam dotis non esse certam ac definitam. Quid igitur dicendum erit, si dos indefinitè fuerit promissa? Actionem nihilominus dandam affirmat *l. 69. §. 4. ff. h. t.* Sed obstat *l. 1. C. de dot. prom.* Dissidium hoc tollit, distinctione hâc adhibitâ, *Dn. Strauch disp. 3. aph. 10.* Si nulla certa species aut quantitas promissa, definitio autem ejus in voluntatem tertii fuerit collata, ipsius arbitrio erit obtemperandum; Nullo vero arbitro adhibito, distingvendum inter patrem & matrem, sive aliam personam extraneam est: seu quod perinde, inter dotem profectitiam atq; adventitiam. Illa actionem producit, per ea, quæ supra adduximus de Dote profectitia *ib. 5.* Hæc verò minimè. Quamvis enim dos sine matrimonio esse nequeat *l. 3. ff. h. t.* potest tamen matrimonium absque eâ consistere. *l. ult. C. de don. ant. nupt.*

XIX. Nostris moribus pacta dotalia circa dotis constitutionem sunt utilia, quæ tam dotem ipsam, quam ejus repetitionem respiciunt, atq; interponuntur non solum à Conjugibus, sed parentibus quoq; & cæteris extraneis, qui dotem dant *l. 1. §. 1. ff. de pact. dot.* Talia autem ea esse oportet, quæ cum dotis essentia bonisq; moribus & legibus non pugnent *Scot. in Ex. jur. ad l. de pact. dot.* Hinc improbantur ista, quæ vel occasionem delictis præbent *l. 5. & 6. ff. de pact. dot.* vel mulieres reddunt indotatas *l. 2. & 4. eod.* vel dotem etiam quovis modo imminuunt *d. l. 6. & l. 14. eod. Berlich. Concl. 51. p. 2. n. 1.* Incunda autem sunt statim tempore oblationis seu promissionis dotis. Hinc nisi dantes isto tempore stipulati fuerint, dotem sibi suo tempore reddi debere, eam repetere nequeunt *l. 9. C. de pact. conv.* Sed dator mulieri ad eam repetendam tunc rei uxoriæ actio *l. un. §. fin. C. de R. U. A.* Quotiescunque vero pactis de repetitione

tionem dotis aliquid conventum, sive illa æstimata fuerit, sive inæstimata, pacta valent; *d. l. un. §. 15. q. v. de futurâ successione inita, Jura Civilia improbant l. 15. §. 1. fin. C. de pact. §. 1. s. C. de pact. conv. Zobel. p. 2. diff. 48. n. 4. 13. Coler. dec. 61. n. 18. Berlichius c. l. num. 2 §. seq.*

XX. Modus hæc pacta ineundi jure Saxonico iste est, ut fiant vel in trium, vel in quinque testium præsentia. Isto casu in vim contractuum valent, hoc, privilegio ultimarum voluntatum gaudent. *Const. Elect. 43. pr. ibi: Nachdem die Ehestiftungen contracte seyn, so ist es auch genug / wenn zweene Zeugen oder drey dabey gewesen. Do es aber mit den Ehestiftungen die Gelegenheit hätte / daß sie in vim contractus nicht können erhalten noch beschützt werden / als da die Erbschaft auf den Todesfall darinnen vermacht / und es sind 5. oder mehr Zeugen dabey gewesen / so sollen solche Ehestiftungen in vim ultimæ voluntatis kräftig erkand werden. Vide ad hæc verba Berlich. Concl. 51. p. 2. n. 14. §. 15. Coler. dec. 61. n. 7. §. 8. Pactum itaque hoc efficit, ut actio ex stipulatu competat marito dotem promissam exigendi, sive certa, sive incerta illa fuerit, sive stipulatio intervenierit, sive non *l. un. in pr. C. de R. U. A. Schneid. ad §. 29. §. de action. contra promittentem, cujuscunque sit ordinis aut sexus l. 41. in pr. ff. h. t. ejusque hæredes l. 5. C. de dot. prom. ad eò, ut eâ ipsâ quoq; usuras petere queat, quoties post contractas nuptias biennium elapsum; atque eam promissor adhuc retineat l. 31. §. 2. C. de §. D. Magn. Dn. Carpz. p. 2. c. 30. def. 6. n. 3. Dn. D. Richter in cent. reg. 91. ubi ita responsum ab inclyta hujus Academiæ Facultate & Consistorii Jenensis Adfessoribus, refert. Ulterius tantum virium isti attribuit Bart. in l. 6. in pr. ff. de condi& ob turp. caus. §. Jason in d. §. 29. §. de Act. ut uxorem à marito domo posse peli adfirmet, quoties tali pacto satisfactum non fuit, quod tamen *l. 11. §. 1. C. de repud. Nov. 82. cap. 18. improbat. Non enim à dote matrimonii essentia dependet l. fin. C. de don. ante nupt. nec præterea ad hoc remedium confugere maritus necesse habet, postquam l. ult. C. ad Scutum Vellej. necessitatem cuivis de dote paciscenti imposuit,***

ut

ut pactum adimpleat. Imo, quamvis etiam ad inopiam vergat promissor, nihilominus pro modo facultatum adhuc presentium dotem exsolvere tenetur *c. 7. extr. de don. int. vir & uxor.* Dicta tamen nolim ad istam casum extendi, si hanc conditione quis se uxorem ducturum profiteatur; si tot vel tot acceperit, quamdiu enim in dote promissa exsolvendâ cessatur, iste quoque promissioni suæ stare non est adstrictus *c. 3. extr. de cond. appof.*

XXI. In *l. 5. §. ult. ff. commod. l. 19. §. 3. ff. de castr. pec.* extat regula: quod duo ejusdem rei domini in solidum esse nequeant. Quæri ergo potest, cui ex conjugibus dotis dominium sit attribuendû: Occurrunt autem LL. maximè sibi hic contrariæ: Nam quædam factâ traditione simpliciter marito dotis dominium adscribunt, ut *l. 7. §. 3. l. 75. ff. l. 11. & 12. C. b. t. l. 1. & ult. C. de comm. serv. manum. l. 1. 13. §. 2. ff. de fundo dot. l. 62. ff. de acq. rer. dom. l. 13. §. 1. ff. sol. matr. l. 9. C. de R. V.* Quædam vero uxori ut *l. 7. 10. pr. & §. 1. l. 17. 32. ff. l. 30. & l. ult. §. 2. C. b. t. l. un. §. 9. C. de R. U. A. l. 3. §. 5. de minor. l. 16. de rel. & sumt. fun. l. 24. §. 5. ff. sol. matr.* Inde nec Dd. hanc de re consentiunt. *Accurs. ad §. 9. l. un. C. de R. U. A.* soli marito dotis dominium concedit. *Schneidewein ad tit. 7. quibus alien. lic. vel non n. 5.* maritum dotis dominum facit, subtili quadam fictione juris, reverâ autem mulierem. Alii mulieri dominium naturale, marito vero civile relinquunt. Addatur *Finckelth. Obs. 118. n. 19.* qui tamen in sequentibus affirmat ita distinguendum: ut, cum maritus habeat rei dotalis vindicationem, *per adductos textus,* eamque possideat atque rei dotalis emolumento utatur fruatur pro matrimonii oneribus, quæ sustinet *l. 7. in pr. ff. l. 20. C. b. t.* dominium dotis non sit penes, sed apud ipsum *l. 52. ff. de acq. rer. dom. l. 49. ff. de V. S.* Nobis arridet hæc sententia, quæ etiâ simplicissima est, quod maritus rei dotalis dicatur dominus respectu matrimonii constantis, uxor vero respectu dissolvendi. Dotis enim tam perpetuum dominium non est, ceu rei fortè venditæ post factam traditionem *l. 30. C. b. t. Mollenb. div. jurid. 92. p. 2.* Hinc constan-

constante matrimonio omnes domini effectus marito sunt tribuendi, imprimis rei vindicatio, contra ipsam etiam mulierem *l. 24. ff. rer. amot.* Quidquid vero juris mulieri in eam tribuitur, hoc omne fit respectu matrimonii dissolvendi *l. 21. §. 4. ff. admunicipal.* Addatur *Ludvel. disp. ad J. 12. tb. 12. lit. b.* Atq; adeo nequit etiam rei dotalis alienatio marito indistinctè denegari: Cujus enim res est propria, ei libera circa eam relinquenda dispositio est: Quidni ergo & alienatio? *§. 41. J. de R. D. l. 54. ff. de R. J. l. 9. C. de Judais l. 21. C. mandati.* Non desunt quidem qui dissentiunt, maximè propter hanc rationem, quia Lex Julia ex singulari favore mulieribus prospectum voluit, ne maritus aut sponsus rem dotalem obliget aut alienet *l. 4. ff. de fundo dot.* Sed his facilè responderi potest. Nimirum sciendum, legis Juliae verba de Italico fundo concepta fuisse, (quæ tamen deinceps ad provincialem quoq; fuerunt extensa in *l. un. §. 15. C. de R. U. A.*) Inde igitur patet, prohibitam alienationem ad res dotales imobiles saltem extendendam, easque inæstimatas *d. l. un. & pr. J. quibus alien. lic. vel non.* Exceptiones ab hac regula V. apud *Dn. Carpz. in J. F. p. 2. const. 15. def. 21. n. 5. Bart. p. 7. de priv. dot.* Et hoc etiam tunc erit dicendum, quando mulier in alienationem vult consentire; imo etiam si post biennium semel atque iterum consenserit *l. un. §. 15. C. de R. U. A.* non subsistit tamen alienatio. *add. Bach. ad Tr. v. 2. d. 7. tb. 9. lit. B.* Licet quidem juri pro se introducto aliàs cuivis renunciare *l. pen. C. de pact.* Verum hîc alia ratio subest, quoniam plerumque fœminæ consilia propriis commodis sunt impedimento *l. 4. C. de Sponsal.* & propter fragilitatem sexus, quæ maritorum svasionibus & minis obnoxia est, in propriæ substantiæ perniciem sæpius converti possunt *pr. J. quibus ab licet vel non.* Ubi autem adest, unde per maritum mulieri consentienti, pro dote alienatâ possit satisfieri, alienatio ipso jure subsistit. *N. 61. c. 1. ibiq; Cujac.* Prout etiam, ubi juramento suo mulier eam confirmavit. Sed hoc posterius saltem de jure Canonico velim intelligas, quippe quod viam per juriis aperiri nullâ ratione finit. *c. 28. X. de jurej. c. 2. eod.*

C

in 6.

in 6. Cœterum hæc jure Saxonico correcta statuit *Coler. dec. 122. num. 12.* Eâ ratione, ut licet mulier ei contravenire nequeat, hæredes tamen ejus rem dotalem à marito alienatam repetere non prohibeantur. Atq; hac ratione, licet, quantum ad mulierem attinet, alienatio subsistat, ea tamen istis damnosa esse non poterit. Non solum autem rerum immobilium dotalium inæstimatarum alienatio marito interdicta est; Sed & permutatio servitutum fundo dotali debitarum. *l. 5. ff. de fundo. dot.* Hæc de fundo inæstimato.

XXII. Fundum dotalem seu quamvis aliam rem immobilem æstimatam, maritus muliere consentiente rectè alienat *d. l. un. §. 15. C. de R. U. A. & N. 61. c. 1. inf.* Nulla enim lex est, quæ facultatem hanc marito in hoc casu adimat, præsertim ubi pretium, quo taxatus est fundus, exsolvit *l. un. §. 9. inf. C. d. R. U. A.* aut ex venditione redactum in comparationem fundi melioris erogat *l. 26. 61. §. 1. l. ult. ff. h. t. Scot. in Ex. jur. b.* Hæc omnia autem, quæ diximus, officium suum perdunt in casu necessitatis extremæ, quippe qui nullis legibus regitur. Hinc fame urgente, ne pereat conjux vel liberi, ejusmodi alienatio omnimodo fieri potest *arg. l. 2. C. de patr. qui fil. distr.* Addatur *Schneid. ad t. 7. Quibus alien. lic. vel non. num. 12. & ibidem in not. lit. i.* ubi tamen in his casibus judicis decretum præcedere debere statuit, ob *l. 1. ff. de fund. dot.* Res dotales æstimatò datas venditionis gratiâ, indistinctè maritus alienare potest, tam mobiles quam immobiles, licet pretiosæ sint & servando servari possint, ut. e. g. catenas, annulos, gemmas *gl. & Dd. in Auth. sive à me super verb. & multo magis in fin. C. ad S. C. tum Vellej. Harmenop. Schol. 4. tit. 8.* Sic ulterius alienari potest dos data in monetâ vel re aliâ, pondere, numero, mensurâ constante *l. 42. ff. h. t.* Nullo tamen casu aliter, quam ubi maritus solvendo existit atqve habeat mulier, unde propter dotem suam alienatam sibi possit consulere.

XXIII. Finem dotis ostendit supra à nobis allata definitio, ubi dictum fuit eam dari ad sustinenda matrimonii onera.

Proia-

Proinde fructus & commoda omnia ex eâ obvenientiâ in maritum redundabunt *l. 7. in pr. l. 10. §. 3. ff. & l. 20. C. b. t.* Atque hæc vera sunt, quamdiu, ceu modo diximus, matrimonium subsistit. Mortuo enim marito dos expirat, & restituenda est uxori unâ cum fructibus. Isti namque ad rei dominum spectant. *l. 35. §. 1. ff. de R. V.* Mulier autem soluto matrimonio rerum dotalium utiqve est domina *l. 30. C. b. t. Fach. Contr. J. l. 3. c. 47.* De divisione fructuum ultimi anni quæstio est maximè ardua, cui difficultatem imprimis peperit *l. 7. §. 1. ff. solut. matrim.* Quoniam autem adeò difficilis illa est, ut fermè pleriqve Doctorum sententiam in eâ explicandâ adferant peculiarem, nolo impræsentiarum aliquid de ea addere, expositionem ejus peculiari exercitio, mox etiam in arenam deducendo, reservans. Videri interim potest *Dn. Strauch disp. 3. apb. 15.* qui omnium optimè videtur eam explicasse. Ex adverso ut à parte mulieris fructus dotis; ita, si maritus impensas in rem dotalem fecerit, poterunt soluto matrimonio illæ à parte viri repeti *l. 1. ff. de imp. in rem dot. fact. l. 2. ff. de dot. preleg. l. 5. ff. §. 2. de pact. dot.* Interest tamen, utrum illæ fuerint necessariae, utiles an voluptuariae. Necessariae sunt, quæ habent in se necessitatem impendendi *l. 1. ff. de imp. in res dot. fact.* atque ut *Paulus ait, in l. 79. ff. de V. S.* quæ si non fuissent factæ, res aut planè esset peritura, aut certe deterior foret. Et hæc dotem ipso jure minuunt *l. 61. de R. N. l. 5. §. 2. ff. de pact. dot.* maritoqve dotis inæstimatæ retentionem tribuunt *d. l. 5. & l. un. §. 5. C. de R. U. A. §. 37. J. de action.* Utiles vocantur, quæ meliorem dotem efficiunt. Quibus ex voluntate mulieris factis, marito rei dotalis retentio, velut jure pignoris, itidem conceditur: *d. l. un. §. 5. & l. 8. de ff. imp. in res dotal.* Re autem ab eo avocata, datur conditio *Cujac. in par. ff. de imp. in res dot. fact.* Denique voluptuariae speciem duntaxat exornant, fructum verò non augent, adeoq; iis omnis res non fit deterior, prout nec fructuosior factis *l. 79. ff. de V. S.* & earum nomine neque retentio, neque repetitio datur, *l. 11. ff. de impens. in rem dot.* nisi quæ impensa sunt, absque rei

rei detrimento separari possint, tunc enim aut ea reddere, aut pati, ut tollantur, mulierem oportet. *l. 9. ff. b. t. d. l. un. §. 5. in fin. & l. 39. ff. de hered. petit.* Hodie, ubi iussu mulieris factæ sunt, mandati actio, ubi absque eò, negotiorum gestorum ad eas reperendas concedi solet *l. un. §. 5. inf. C. de R. V. A. Wesenb. ad ff. de impens. in res dot. num. 3. Ludvvel. ad §. t. de act. §. 37. n. 4.*

XXIV. A muliere constante adhuc matrimonio dos repeti potest, quoties maritus ad inopiam vergit *l. 29. C. b. t. l. 24. ff. sol. matr.* probatur autem ipsum facultatibus labi ex fama & rumore vulgi potissimum, teste *Frebero lib. 2. de famâ c. 13. n. 5.* Verum, quid si contingat, ut mulier sciens obærato nubat, videns deinde, bona ejus ad incitas redigi, an possit dotem repetere? Omnino ita videtur. Quamvis enim mulier hoc casu in omne damnum consentire videatur, adeoq; damnum ex propria culpâ sibi illatum, sentire nequeat *l. 203. ff. de R. J.* neque injuria possit dici illata volenti, *l. 1. §. 5. de Injur.* quia tamen dotis favor per magnus, atq; interfit Reip. ut ea sit salva *l. 18. ff. de reb. aut. judic. possid. l. 2. b. t. l. 1. ff. sol. matr.* ideo melius fuerit pro dotibus hic calculum ponere *arg. l. 85. ff. de R. J. & l. 70. ff. b. t.* Quod etiam semper observavit *Nobilissimus* *Almæ nostræ Jctorum Ordo*, adeò, ut hoc in casu omnia doti concessa privilegia mulieri attribuerit, dissentientibus licet *Do. Scabinis*, à quorum sententiâ ipse quoq; *Sereniss. Elector* divorcium faciendum nuper jusfit. Verba ejus in *dec. 6.* hæc sunt: *Als ordnen / setzen und wollen wir / daß hinführo die Weiber / ungeachtet ihnen bewusst gewesen / daß ihre Männer / vor der Berechtigung in Schulden sich vertheisset / ihrer privilegien nichts desto weniger genieffen / und ihr Einbringen in der Ordnung darein sie die Rechte setzen / zu fordern wol besugt seyn und bleiben sollen.* Præterea dotem repeti posse à muliere constante matrimonio, ubi ob nimium mariti sævitiam separatio quoad torum & mensam contingit, licet verè matrimonium non dirimatur, censet *Hilliger ad Don. l. 14. c. 5. lit. A.* Verum rectius hoc in vero ac totali demum divorcio admittere videtur *Finckelth. Obs. 31. n. 17. & 18.*

§ 18. ad quod sola sævitia sufficiens causa non est. Adde *l. 10. §. 1. ff. sol. matr.* Si autem maritus uxorem flagellis verberaverit, non tantum separationem, sed etiam dotis repetitionē ea rectē petit secundū *l. 8. §. 1. C. de repud. Nov. 22. c. 15. §. 1. Finkelth. d. l. n. 8.* quod tamen deinceps correxit *Nov. 117. c. 14.* Idem habet locum, ubi maritus absq; iusta causa uxorem domo expellit *arg. l. 1. C. de lat. lib. toll.* aut eam malitiosè deserit. Tunc enim omne lucrū ex bonis uxoris ipsi debitū amittit atq; perdit. *Const. Elect. 26. p. 3.* Hisce addit Rottschüz. *in tr. von der Wittgiff / Eitbgeding. art. 6.* prodicionem. Wenn er das Reich verriethe und überunden würde *n. 1.* oder dessen Schaden wüßte und nicht warnete *n. 2.* nec non insidias: Wenn er der Frauen nach dem Leben grasete / lenocinium, oder ob er sie unehrlich vorleihen wolte / oder sie mit unwarheit unkeuscher Handlung oder verbrechung bezüchtigete / doch das nicht überweisen kan / und sie also unschuldig befunden würde. *Ex glosf. Land R. l. 1. art. 21. n. 3. glosf. Reichbild art. 22 n. 23.*

XXV. Soluto matrimonio dos ipso jure ad mulierem redit. Quemadmodum enim mutatione alvei, ejus dominium à priore domino abit, atq; ad eundem revertitur §. 23. *J. de rer. div.* Ita quoq; dos, per traditionem à muliere in mariti proprietatem translata, solutis nuptiis ad eam redit. *l. 31. C. §. 1. 43. §. 1. ff. b. t. l. 9. C. de pact. conv.* Licet etiam extraneus mulieris nomine eam marito dederit *l. un §. 13. C. de R. U. A.* Nisi stipulatione vel pacto, dotem danti restitui debere, fuerit conventum *d. l.* Dos enim ab extraneo data, eadem est cum illa, quam dedit ipsa mulier *arg. l. 9. §. 5. ff. de A. R. D.* Sed exceptionem hæc patiuntur, quoties uxor fuit in causa, quare repudium ipsi miserit maritus *l. 8. §. 4. C. de repud.* Tunc namq; & dotem amittit, & per integrum quinquennium à nuptiis cum alio contrahendis abstinere necessum habet. Æquum namq; est, ut per tantum temporis spatium connubio sit destituta, quò indignam se monstravit. *d. l. 8. §. 4. C. de rep.* Quid verò si mulier post obitum mariti luxuriosè vivat, an perdat dotem, ita ut

hæredes mariti eam repetere possint, vel uxori repetenti dene-
gare? Nihilominus retinebit dotem ejusq; jura. Dissentien-
tium fundamenta, nec non affirmantium, adduxit *Boerius in*
dec. 338. n. 10. & seq. atq; ipse tandem pro sententia affirmata
calculum posuit. Atqve eandem etiam *Arrius. Pinell. in. l.*
ult. n. 9. & seq. C. de bonis maternis amplectitur. Hac pertinet
textus in *Land Recht l. 1. art. 5. Ein Weib mag mit unkeuschheit ih-*
re weibliche Ehre træncken / ihr Recht verleust sie aber darmit nicht
noch ihr Erbe / secundum quem ad huc hodie in foro pronuncia-
tur. Num vero eadem de dotalitio dici possint, alia quæstio
est, de quâ videatur Beust. tr. de dot. n. 6. p. 277.

XXVI. Constante matrimonio dos mariti lucro cedit, ubi
uxor adulterium commisit. *l. 8. §. 5. C. de repud. C. 4. X. de do-*
nat. int. vir. & ux. modo non sint liberi superstites. Tunc e-
nim eorum emolumento dos cedit *Land R. t. Straß umb Ehe-*
bruch inf. vel ipse etiam maritus adulter. Nam iniquû foret, pu-
dicitiam ab uxore maritum exigere velle, quâ illi ipse non exhi-
bet *l. 13. §. 5. ff. ad L. Jul. de adult.* vel deniq; lenocinio viri mu-
lier adulterata fuerit *l. 47. ff. sol. matr.* Quæritur autem, an
quoq; mulier, propter osculum alius viri labellis genisve im-
pressum, dote possit privari. Est quidem notus versiculus:

Visus & alloquium, tactus, post oscula factum. Et ille
Ovidii: Oscula qui sumsit, si non & cætera sumsit,
Hæc quoq; quæ data sunt, perdere dignus erat.

Ex quib⁹ patet, osculis pudicitiam atrectari veteres credidisse. Un-
de etiam *Angelus* amplexum & oscula libidinis antescenia voca-
vit. Et *P. Moenius* filix cum virginitate illasâ, oscula quoque
sincera marito adferri præcepit. Ac propterea fortassis mulie-
rem ob oscula dote privandam statuit *Baldus*. Verum, ut taceã
distinctiones osculorum, tantumq; de columbinis dicã, *γλωτῖσ-*
ματα sufficientem causam dotem amittendi præbere posse non
videntur. *l. 8. §. 3. & l. ult. in fin. C. de repud.* Nulla enim ratio-
ne firmâ sententia affirmantium nititur; tantum abest, ut legis
anto-

autoritate. Quin potius contrarium leges omnes probant, quæ dotis ab uxore amittendæ causas singulas recensent, osculorum verò mentionem nullam injiciunt. *Nov. 117. c. 8. & d. l. 8. §. 3. & l. ult. §. 2. C. de repud.* Quoties verò uxor in scio vel nolente marito extraneorum virorum convivia appetit, tunc amittit dotem *d. l. 8. §. 3.* nec non ubi impudicorum cœtui se immiscet *d. l. §. 2.* aut balnea ad explendam libidinem appetit *Nov. 117. c. 8.* vel deniq; alium maritum, dum ipsa adhuc est in matrimonio, sibi jungi desiderat. *d. §. 2. & d. l. ult. §. 2.*

XXVII. Mortuâ uxore dos profectitia Jure Civili ad patrem redit *l. 10. ff. l. 4. C. sol. matr.* Æquum enim est patri hæc in parte succurri, ne simul & filia & pecunia jacturam sentire cogatur *l. 6. ff. h. t.* Quoties autem liberi extant, pater quidem dotem retinet, sed non tanquam sibi propriam. Hoc enim in casu pertinet dos ad liberos. Atq; hæc ipsa quæstio est, quæ inter *Bulgarum & Martinum* maximè fuit agitata. Hic nostræ sententiæ subscripsit, quem etiam *Hilliger ad Don. l. 14. c. 6. lit. C.* motus rationibus, quibus eleganter eam firmat *Ant. Faber. x. Coni. 16.* sequitur. Contrarium vero tuitus est *Bulgarus*, qui *Donellum l. c.* ad assensum attraxit. Nostram autem sententiam satis probat *l. 26. §. 2. ff. de pact. dot.* Dos adventitia jure antiquo mariti erat; jure novo, uxoris hæredes eam sibi vindicare possunt *l. un. §. 6. C. de R. U. A.* Cæterum de Jure Saxonico maritus indistinctè omnia uxoris bona, exceptis saltem utensilibus germ. die *Gerades* adeoq; etiam dotem lucratur, nisi fortè pactis dotalibus aliud conventum. Rationes hujus juris illas afferunt, quod marito ea sint relinquenda ad solatium amissæ conjugis, non secus ac matri per *SCtum Tertullianum §. 1. J. ad SCtum Tert.* concessa in solatium amissi filii successio *V. de hoc Beust. tr. de dot. c. 5.* Et præterea onera matrimonii, quæ maritus sustinere cogitur, idem svasisse videntur. Quamquam & ipsum matrimonii fœdus hoc efflagitasse nonnulli statuunt *arg. l. 2. in fin. pr. ff. de dot. præl.* Dicta autem tum demum locum habent, ubi matrimonium fuit consummatum

mens

wenn der Ehestand mit ehelichen Benschlaffen vollzogen per LandR. l. 1. & 3. art. 45. liberiq; & parentes legitimam acceperint *Const. Elect. p. 3. const. 12.* Proinde sponso, sponsâ ante nuptias mortuâ, dos non cedit, quippe qui nec lectum maritalem conscendit, nec subiit onera matrimonii *arg. l. 9. & 20. C. h. t.* Huc faciunt verba Saxonis in LandR. l. 1. art. 3. & *Const. Elect. p. 3. Const. 13.* Wenn die Braut dem Bräutigam ins Bette ist beygesetzt worden / oder wenn sie das Brautbette beschriften / quæ innuunt præterea, commixtionem carnalem tunc necessariam non esse. Atque hæc ædeò sunt vera, ut uxor etiam testamento adimere marito dotem nequeat.

XXVIII. Cum Republicæ inter sit, mulieres dotes suas salvas habere, non possunt non ubiq; dotium jura maximè haberi favorabilia *l. 2. ff. h. t. & l. 1. ff. sol. matr.* Atq; hinc est, quod tot ac tantis privilegiis Legumlatores eam exornarint. *Bald. ad l. 1. ff. sol. matr. CLI.* privilegia doti competentia enarrat: præcipua tamen, & quæ hodie potissimum in praxi usum habent, atq; tam uxori, quam marito, velut personis quarum gratia dos principaliter constituta est, competunt, sunt sequentia. Primo loco repetitio dotis mulieri conceditur, non tantum in ante enarratis casibus, sed etiam, si maritus re sua malè cœpit uti, atq; adeò ad inopiam culpâ suâ accedere proximus incipiat *l. 24. in pr. ff. sol. matrim. add. König in pract. p. 224.* Ast si boni patrisfamilias partes adimplet, doti tamen fortè periculum imminere ab eo incipiat, dos non mulieri redditur, sed sequestratur *l. 22. §. 8. ff. sol. matr. arg. l. 21. in fin. ff. de appellat.* Non secus ac si ob adversam fortunam ex professione artis suæ atq; laboribus maritus se tueri nequeat, idem obtinere communiter existimatur. Ulterius dotis repetitio locum habet, ubi mulieri ob adversam valetudinè lecto affixæ, maritus alimenta negat, atq; adeò ipsam quodammodo necat *l. 4. ff. de aliment. leg. arg. l. 4. ff. d. agn. & alend. à par. lib.* vel Medicum artis suæ peritum in uxoris decumbentis curam non adhibet. Nam
& hoc

& hoc pro causa mortis *Gloss.* reputat & *Bart. in l. 10. §. 1. ff. sol. matr.* Paria enim sunt occidere, & infirmam sine Medico relinquere *l. 91. d. V. O.* Ubi tamē mulieris agrotantis fratres vel cognati alii, maritum in curatione præveniunt, dicta locum non habent *arg. l. 6. §. 1. ff. de agnosc. lib.* Atque hæc repetitio in aliquibus casibus, etiam mulieris hæredibus concedi potest v. g. ubi uxor occisa fuit, maritoq; de homicidâ certò constet. Nisi enim tunc uxoris necem vindicet, dote omnino indignum se ostendit *arg. l. 15. §. 1. ff. ad SC. Syllan.* Quamquam si & hoc in casu alius mariti conatum anteverit, dos ipsi adimi nequit *Jas. in l. 1. v. secundo limitatur C. de his quibus ut indign. nec non si ipse parens, nurus suæ fuisset occisor, Idem. d. l.*

XXIX. Deinde ad dotis privilegium hoc quoque pertinet, quod mulieri in bonis mariti jus tacitæ hypothecæ concedatur, ubicunq; vel lex, vel constitutio, vel SCtum, vel populi Romanimores id præcipiunt. *Finckelth. Obs. 98. n. 17. §. 29. J. de act.* Atque illud tantas vires habet, ut quoties ad restitutionem dotis mulier mortuo marito velit agere, ipsius mariti domum propriâ autoritate occupare & dotis suæ nomine possidere valeat, usquedum dos ipsi fuerit restituta. *Beust. d. l. Quod privilegium etiam ad donationem propter nuptias extendunt, ut pro eâ quoque uxori tacitè mariti bona debeant esse obligata p. l. 29. ibiq; gl. in v. suppositas C. b. t. l. 19. C. de don. ante nupt. Nov. 61. cap. 1. §. 1. §. N. 109. c. 1. in tantum quoque, ut nec hoc in casu mortuo marito, vidua bonis ejus cedere cogatur, antequam constitutam sibi donationem propter nuptias acceperit Schneidewein ad §. 29. J. de act.* Cæterum hoc privilegium non tantum ad mariti bona restrictum existimari debet: in ipsa quoque mariti patris bona id extendi autor est *Idem l. c. n. 33.* Imo quoties in conditione viri mulier erravit, aut matrimonium etiam legibus non usquequaque conforme, sine suâ tamen culpâ, iniit, dotis privilegii certo modo gaudet *l. 22. §. fin. ff. sol. matr. Camp. p. 1. quest. 97.*

XXX. Ulterius de jure prælationis mulieri propter suam

D

dotem

dotem concessa, sic habe: quod ubicunq; cum creditoribus anteriorem hypothecam expressam habentibus concurrat, omnino iis præferri debeat propter generalitatem textus *l. 12. C. qui pot. in pign.* hanc rationem adducentis, quod universa penè mulierum substantia in dote plerunqve consistat. Quis ergo hæc in parte earum non misereatur, cum & obsequia & partus periculum, & ipsa deniq; liberorum procreatio cum summis curis ac laboribus conjuncta, præterea accedant, quæ id maxime efflagitent *add. Nov. 97. cap. 3. & Nov. 109. cap. 1. V. Glossator Martinus. ibid. Mynsing. in comment. ad §. 29. §. de Act. & Obs. 13. cent. 4.* qui autorem suum *Angelum* hæc in parte laudat. Dissentiunt quidem multi, quorum nonnulli mulieres saltim creditoribus tacitam anteriorem habentibus præferunt, ut *Glossator Bulgarus & Bart. ad l. 12. n. 6.* Verum his *Fachin. l. 10. controu. 35.* abundè satis fecit, ut & *Beust. de dote c. 12. p. 291.* quos vide. Igitur cum hæc ita se habeant, non video, quare ipsi etiam fisco mulier in concursu dotis suæ ratione præferri non possit. Nam etiam jus commune in ambiguis pro dote respondendi provinciam nobis imponit *l. 85. ff. d. R. §.* Totam hanc rem hodie Saxonix Elector Johann Georgius I. p. m. in der *Proces. und Gerichts Ordnung cit. 43.* his absolvit. Die Eheweiber haben zu recht wegen ihres eingebrachten Heyrath Guts oder Ehegeldes / nicht alleine eine stillschweigende verpfändung in ihrer Ehemänner Güter / sondern auch darneben ex personali privilegio ein solch jus prælationis, daß sie damit denen Gläubigern / die von ihnen stillschweigende verpfändung erlangt / aber gleichwol nicht denen jenigen so zuvor ausdrücklich Pfandrecht haben / vorgehen. Drum sollen sie auch ihres Heyrath Guts / so viel sie dessen erweisen können / für allen andern Gläubigern / so nicht ältere ausdrückliche hypothecas haben / befriedigt werden. Quæ tamen ad bona paraphernalia non sunt extendenda uti *loc. cit. paulo post* innuitur, atque ipsum jus civile quoq; statuit *vid. gl. ad l. 9. §. 3. in verbo condicis ff. de jur. dot.*

XXXI. Verum quid si contigat, ut maritus à priore uxore diver-

diver-

divertens, alterâ ductâ obierit, quanam erit respectu dotis præferenda? Et hic locum habebit trita regula: qui prior tempore, potior jure *l. 17. §. 1. in fin. C. qui pot. in pign. l. 2. ff. qui pot. in pign. hab.* Nisi, quod altera pro dote ad maritum attulit, adhuc superfit. Tunc enim illa rem sibi debitam ex bonis mariti repetit *gl. in l. 12. ad verba: suo tempore & Aut. si quid ex rebus C. qui pot. in pign.* Hæc de uxoribus ipsis. Restat ut de earum hæredibus quoque agamus. Hic notandum, quod jus tacitæ hypothecæ secundum sui naturam tam ad earum parentes, quam cæteros hæredes transeat *l. un. §. 1. & 13. C. de R. U. A.* Verba enim ibi allata: *tacitam actionem*, nihil aliud quam tacitam hypothecam denotant. *l. 12. C. qui pot. in pign.* Ast privilegium prælationis isto demum in casu saltim locum habet, quando ipsi filii matri suæ succedunt *d. l. 12.*

XXXII. Tandem privilegia dotis marito competentia in medium adducenda veniunt. Ubi initio se offert privilegium tacitæ hypothecæ, marito in bonis uxoris pro consequendâ dote tributum *l. un. §. 1. C. de R. U. A.* Et quidem ab utroque latere, id est, tam marito, quam fœminæ, hoc jus largitum est. Sed isti absque jure prælationis. Nam hoc mulieri ob specialem favorem indultum est *vid. gloss. ib.* Non solum autem maritus in bonis uxoris propter dotis præstationem, sed etiam propter evictionem tacitæ hypothecæ privilegio gaudet *d. l. un. §. 1.* Atque isto jure extraneus, nisi stipulatione sibi de eo prospexit, minimè fruitur, quippe cui nec actio ad dotem repetendam, ceu supra diximus, conceditur: Tantùm ergò abest ut ejus privilegia. Addatur *Schneid. c. l. n. 48. & seq.* Prætereâ beneficio competentia in dotis exactione maritus gaudet, id est, ne de dote conveniatur, ultra, quam propter facultates suas facere possit *§. 37. J. de action. l. 17. & 20. ff. de re judic.* Item immunis est à dando fidejussore pro dote conservandâ *t. t. C. ne fidej. dot. dent.* Insuper potest rem dotalem vindicare *l. 9. C. de R. V. l. 30. C. h. t.* usuras dotis nomine exigere, nec non impensas necessarias

rias in rem dotalem factas, quippe quæ dotem ipso jure minuunt. *l. un. §. 5. C. de R. U. A.* de quibus jam supra.

XXXIII. Antequam materiæ nostræ extremam manum imponamus, hoc adhuc addimus, allata privilegia tunc demum locum habere, ubi pactis aliud conventum non fuit. Cessant enim, quoties ea inita, (Wenn Ehestiftungen aufgerichtet) iisque cautum, quid superstiti conjugum ex bonis defuncti sit præstandum. Nam pacta dant legem contractibus *l. 1. §. 6. ff. de pos. l. 52. ff. de V. O. l. 23. ff. de R. 7.* Et quatenus dotem ejusque repetitionem respiciunt, ob rationem naturalem servari debent *l. 1. ff. de pact. l. 10. C. eod. l. 1. C. de pact. conv. l. 1. ff. de Constit. pecun.* Imo per totam fermè Germaniam consuetudine introductum, ut pacta dotalia præcise custodiri debeant. *Zob. p. 2. diff. 48. num. 10.* Quamquam enim juris communis dispositione non nitantur, valent tamen ob consuetudinis universalitatem, ubi legibus aut bonis moribus illa non repugnant.

Denique de donatione propter nuptias, quæ nostræ materiæ maximè adfinis est, etiam nonnulla adferre possem: Sed ne justo sim prolixior, hic subsisto. Gratias autem ago divino Numini pro suâ in hoc negotio adfidentiâ, idemque supplex veneror, ut majora cum die studiis meis incrementa addat, quo ea, quæ jam conari saltem licet, aliquando re ipsa efficere valeam. De cætero, quicquid vel hic erravi, vel minus elaboratum attuli, illud omne Lector Benevolus juvenuti atque studiis, maturitate suâ adhuc destituti, adscribat, cujus interim favori me etiam atque etiam commendo.

Des

Dos, quā censuræ publicæ committis, AMICE,
 Ingenii *dotes* explicat ista tui.
 Augeat hæc DEUS donis & *dotibus* amplis,
 Et benè *dotatam* det Tibi Tyndaridem.

Gratulab. addebat

PRÆSES.

Ad DN. RESPOND.

Quid ista vult de DOTE disputatio?
 An, quū verendo publico jungi cupis,
 Mentis superbas exhibes dotes, quibus
 Te demereri publicum assensum putas?
 An o minemur majus aliquid sub tuâ
 Latere Dote, dumq; Tu dotes paras,
 Nos tibi paremus ferre nuptialia?
 Conare sedes! Sive Themidos annulum
 Ambire statuas, sive Junonis prius,
 Ad utrumq; plausus atq; vota prompta stāt.
 Curabis equidem, ut in priori Præfidem
 Prorsus seqvaris, ast in altero minus,
 Nam præter omne fas & omne jus Eum
 Diu expetita festa quærimur prodere.

ROMANUS TELLER.

D iij

Sonnet.

Sonnet.

Er wil sich nicht/mein Freund/zur tollen Brut gefelle/
 Die nie das rechte Recht der Ehemis recht betracht/
 Die auf den Geld/Gewinst/wie Geyer/giebet acht/
 Ja aus dem Volckmann nur ihr Urthel pflegt zu fällen.
 Recht so! Er wil dem Recht/mein Steller/recht nach
 Stellen/

Die Zungen/Drescher/Art ist bey ihm ganz veracht
 Er Stellt der Ehemis nach mit Fleiß/mit aller Macht/
 Er bleibet stehen nicht an ihres Tempels Schwellen.
 Ich sage weiter nichts. Es weiset dieses Blatt
 Wie nah zum Ehemis/Thron er sich gefüget hat.
 Darffich von dieser Prob ein Wahrsag/Liedgen singen;
 So wird die Ehemis ihn noch höher führen auff/
 Ein gutes Ehegeld hatt er zu hoffen drauff/
 Die Venus wird ihn schon ein reiches Mäddgen bringen.

Also beglückwündschte Seinen werthen
 Freund non sine omine

M. Joachim Feller/
 von Zwickau.

En Asträa soll beehren
 Muß ins Recht recht seyn verliebt/
 Ihr den Rücken nicht zukehren/
 Ob es gleich was sauers giebt
 Denn nach bitteren/süße Sachen
 Folgen/ als auff Weinen/Lachen.
 Er/geliebter/liebt Asträen
 Die wird ihn zu rechter Zeit
 Nach Verdienste wohl erhöhen
 Vnd nach Mühe geben Freud

Denn

Denn nach bitter = sauern Gaben
Muß man auch was süßes haben.

Mit diesen beehrete seinen gewesenen
Herrn Stubengesellen und lieben
Freund.

M. J. C. H.

Cum jam foemineæ scribit jus dotis AMICUS
Ingenii rarâ, credite, dote valet.
Qui legit inde probat, procul hinc discedite queis est
Cura malæ mentis, qui legit inde probat.

*Commensali & amico svavisimo,
haut infimo, pon.*

Johann Gottfried Höpner/
Lips. L. L. Studios.

F I N I S.

Das man auch nicht lasset haben
Das man auch nicht lasset haben

Stund
Stund

M. J. C. H.

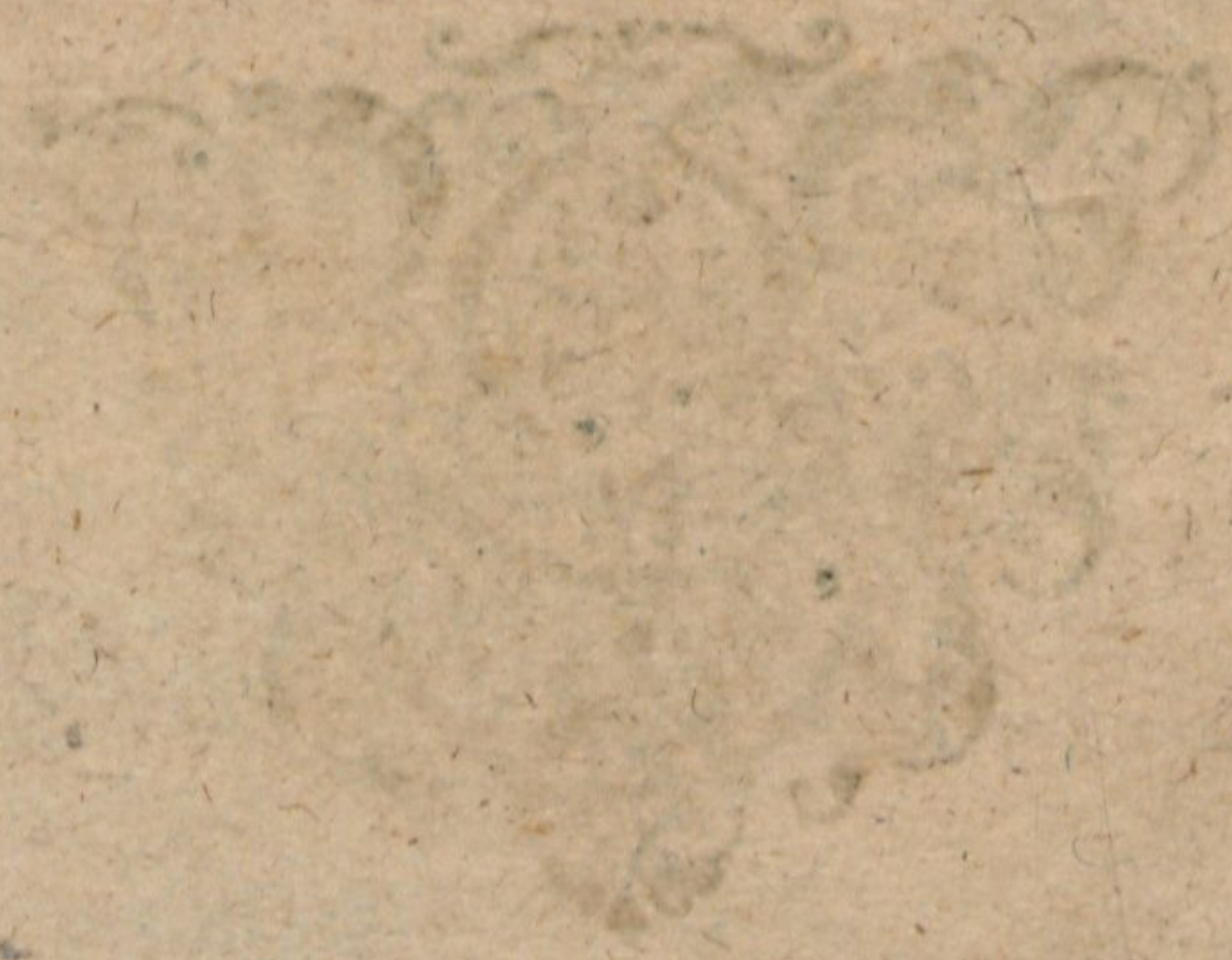
AMICIS

Cur male mentis, vigili inde probat.

Compositi

John

F I N I S

ULB Halle
003 070 840

3

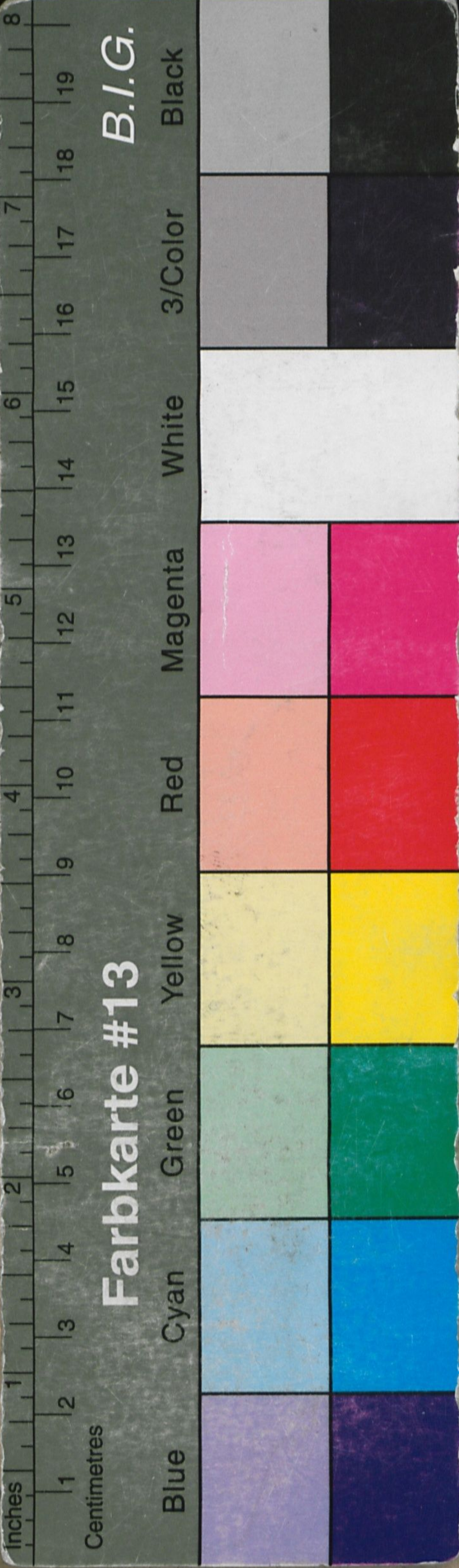

TA-OL

V077

B.I.G.

Farbkarte #13

1663, 5⁵ XXXVII

31

remo
mum

LE

isfimi Jctorum

ltu
E
CONSULTISSIMO

CO ROMANO

ptore omni amoris
sequendo

ura submittit, atq;
Collegio
ris 1663.

ER, Leisnicensis.

IANI MICHAELIS.

